

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
МИКОЛАЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО»**

**ЦИКЛОВА КОМІСІЯ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНОГО ТА
ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ (ВИПУСКОВА)**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора з навчальної роботи

ВСП «Фаховий коледж МНУ

імені В.О. Сухомлинського»

Олена САХАРОВА

27 серпня 2024 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ**

освітньо-професійний ступінь

фаховий молодший бакалавр

галузь знань

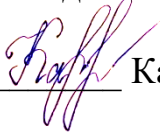
08 Право

спеціальність

081 Право

2024 – 2025 навчальний рік

Розробник: Луцюк Карина Віталіївна, викладач циклової комісії економіко-гуманітарного та загальноосвітнього напрямку підготовки ВСП «Фаховий коледж МНУ імені В.О.Сухомлинського»

Карина ЛУЦЮК

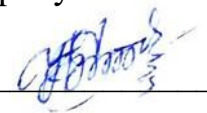
Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії економіко-гуманітарного та загальноосвітнього напрямку підготовки.

Протокол № 1 від «26» серпня 2024 року

Голова циклової комісії Владислав МИРУН

Програму погоджено навчально-методичною радою коледжу.

Протокол № 8 від «27» серпня 2024 року

Голова навчально-методичної ради Олена САХАРОВА

Анотація:

Докорінні зміни в українському суспільстві зачіпають найважливіші проблеми політичного, економічного, соціального, національно-державного та правового характеру. Під впливом здійснюваних перетворень, змінюються роль і функції держави, зазнають змін призначення та функції державних органів, зміцнюється їх правова основа. Утвердження конституційних засад суспільного і державного ладу України, його подальший прогресивний розвиток, спрямованість державної політики, насамперед залежить від проведення ряду реформ: парламентської, адміністративної, судово-правової, муніципальної та інших.

Суспільні відносини, які складаються у сфері належності влади, її організації та здійснення, взаємовідносини влади із людиною і суспільством, становлять предмет конституційно-правового регулювання.

Зміст суспільних відносин, які є предметом регулювання конституційного права України, обумовлює провідне його місце в системі права України. В нашій державі, як і в інших країнах, названа галузь права становить основу системи національного права. Конституційне право України, як провідна галузь в системі національного права, в своїх нормах встановлює визначальні засади, принципи, що лежать в основі інших галузей права.

Навчальна дисципліна «Конституційне право України» покликана забезпечити опанування студентами основних понять і категорій конституційного права, конституційно-правового регулювання у сфері функціонування суспільства і держави, взаємовідносин особи і держави. Опанування студентами основних положень конституційного права України, його визначальних засад, конституційно-правових інститутів і понять, становить основу при вивченні наступних навчальних курсів; конституційне право зарубіжних країн, порівняльне конституційне право, адміністративне право України, фінансове право, аграрне право, земельне право, природо-ресурсне право, цивільне право, кримінальне право тощо. Зазначене обумовлює підвищені вимоги щодо вивчення навчальної дисципліни «Конституційне право України» студентами, що здобувають юридичну освіту.

Ключові слова: суспільство, Конституція, право, держава, відповідальність, держава.

Correct changes in Ukrainian society affect the most important problems of political, economic, social, national-state and legal nature. Under the influence of transformations, the role and functions of the state change, the purpose and functions of state bodies are changed, their legal basis is strengthened. The establishment of the constitutional foundations of the social and state system of Ukraine, its further progressive development, the orientation of state policy, first of all depends on the implementation of a number of reforms: parliamentary, administrative, judicial, municipal and others.

Public relations, which are formed in the sphere of belonging of power, its organization and exercise, relationships of power with man and society, constitute the subject of constitutional and legal regulation.

The content of social relations, which are the subject of regulation of the constitutional law of Ukraine, determines its leading place in the system of law of Ukraine. In our country, as in other countries, the name of the field of law is the basis of the system of national law. The constitutional law of Ukraine, as a leading industry in the system of national law, in its norms establishes defining principles, principles that underlie other branches of law.

The discipline "Constitutional Law of Ukraine" is intended to ensure the mastering of basic concepts and categories of constitutional law, constitutional and legal regulation in the sphere of functioning of society and the state, the relationships of the individual and the state. Mastering the basic provisions of the constitutional law of Ukraine, its defining principles, constitutional and legal institutions and concepts, forms the basis in the study of the following training courses; Constitutional right of foreign countries, comparative constitutional law, administrative law of Ukraine, financial law, agrarian law, land law, nature resource law, civil law, criminal law, etc. This stipulates increased requirements for the study of the educational discipline "Constitutional Law of Ukraine" by students who receive a legal education.

Keywords: society, constitution, law, state, responsibility, state

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів - 5	Галузь знань 08 Право	Нормативна
Індивідуальне науково-дослідне завдання : реферат	Спеціальність 081 Право	
	Освітньо-професійний ступінь “фаховий молодший бакалавр”	Рік підготовки:
		3
Семестр:		
		6
Кількість годин - 150		Лекції - 20 год
		Практичні заняття-30 год.
		Самостійна робота – 100 год.
	Форма контролю: екзамен	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 год.		

Мова навчання – українська.

2. Мета, завдання навчальної дисципліни та очікування результати

Мета курсу: ознайомити студентів з основними поняттями, якими оперує наука конституційного права, розкрити положення вчення про конституцію та показати особливості конституційного процесу в Україні, дати аналіз конституційно-правових інститутів.

Завдання курсу: сформувати високий рівень загального світогляду майбутнього юриста; озброїти його загальнотеоретичними і практичними знаннями та вміннями в сфері конституційно-правових відносин; забезпечити готовність майбутнього юриста до практичного використання отриманих знань та вмінь; прищепити повагу до права.

Студент повинен знати: на понятійному рівні основні категорії, поняття та їх визначення з курсу «Конституційне право України», зміст предмету «Конституційного права України» як галузі права та його структуру, особливості його норм та інститутів; на фундаментальному рівні основи теорії конституції та конституціоналізму, зміст та систему правового положення людини і громадянина в Україні, основи парламентаризму, зміст конституційно-правової системи організації та функціонування в Україні органів державної влади та місцевого самоврядування, основи територіальної організації України; на практично-творчому рівні вимоги, які ставляться до юриста який працює в органах державної виконавчої влади, органах місцевого самоврядування, юриста, який здійснює правове забезпечення діяльності політичних партій та громадських організацій, проведення виборів до органів державної влади та органів місцевого самоврядування на рівні дільничних та окружних виборчих комісій, правове забезпечення діяльності народних депутатів України та депутатів місцевих рад тощо.

Студент повинен вміти: використовувати положення науки конституційного права та правильно оцінювати сутність та зміст конкретних конституційно-правових явищ (ситуацій) при вирішенні професійних завдань; орієнтуватися у системі конституційного законодавства та правової практики; інтегрувати чинне конституційне законодавство; правильно застосовувати норми конституційного права та інших правових актів; на творчому рівні використовувати свої внутрішні якості у підвищенні ефективності професійної діяльності, досліджувати конституційно-правові явища, формувати наукові пошуки.

Передумови для вивчення дисципліни:

Дисципліна «Конституційне право України» належить до циклу професійно-практичної підготовки студентів і базується на вивченні дисциплін «Теорія держави та права», «Історія держави та права України», «Судові та правоохоронні органи України», «Історія держави та права зарубіжних країн». Засвоєння студентами навчального матеріалу базується на знаннях історії виникнення і розвитку конституційно-правових інститутів, норм та принципів, конституційно-правових доктрин та іншого матеріалу, який є предметом зазначених юридичних дисциплін.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **компетентностями:**

I. Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

II. Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії права, розуміння значення та ролі правничої професії у громадянському суспільстві.

СК3. Здатність застосовувати знання основних засад та інститутів національного права.

Очікувані результати навчання:

РН1.Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

РН9. Використовувати у професійній діяльності знання засад та інститутів галузей права національної правової системи.

РН14. Планувати та ефективно виконувати поставлені завдання у професійній діяльності.

РН15. Знати і застосовувати принципи юридичної деонтології у професійній діяльності.

3. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

Тема 1. Конституційне право як основа національного права

Тема 2. Джерела конституційного права

Тема 3. Конституція України — Основний Закон держави і суспільства

Тема 4. Конституційний лад України

Тема 5. Конституційні основи правового статусу особи в Україні

Тема 6. Громадянство України

Тема 7. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні

Тема 8. Конституційні інститути безпосередньої демократії в Україні

Тема 9-10. Конституційно-правовий інститут державної влади України.

Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Конституційне право: поняття, особливості, джерела.

Тема 1. Конституційне право як основа національного права

1. Поняття, предмет та метод конституційного права. Принципи та функції конституційного права. Система конституційного права України. Поняття та особливості норми конституційного права. Інститути конституційного права: поняття, критерії класифікації та види. Систематизація конституційного законодавства в Україні.

Тема 2. Джерела конституційного права

Поняття і система джерел конституційного права. Конституційні засади співвідношення національного та міжнародного права. Вплив міжнародного права на систему джерел конституційного права України. Нормативний акт як джерело конституційного права. Нормативний договір як джерело конституційного права. Акти органів судової влади як джерело конституційного права. Інші джерела конституційного права та їхні особливості.

Кредит 2. Конституція України — Основний Закон держави і суспільства

Тема 3. Конституція України — Основний Закон держави і суспільства

Поняття та політико-правова природа конституції. Функції та юридичні властивості конституції. Загальна характеристика Конституції України. Порядок ухвалення й внесення змін до Конституції України. Конституційна реформа в Україні. Охорона конституції: поняття, природа, суб'єкти охорони. Конституційний контроль як форма здійснення охорони конституції.

Тема 4. Конституційний лад України

Поняття конституційного ладу України, його основні принципи. Загальна характеристика конституційного ладу України. Конституційно-правові основи суспільного та державного ладу України.

Кредит 3. Правовий статус особи та громадянство в Україні.**Тема 5. Конституційні основи правового статусу особи в Україні**

Поняття і зміст правового статусу особи. Основні Конституційні принципи правового статусу особи в Україні. Види правового статусу особи. Особливості правового статусу різних категорій осіб в Україні.

Тема 6. Громадянство України

Поняття і зміст громадянства. Принципи громадянства України. Підстави набуття громадянства України. Припинення громадянства України; його підстави. Порядок вирішення питань громадянства України.

Кредит 4. Конституційні обов'язки людини і громадянина в Україні**Тема 7. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні**

Поняття прав, свобод та обов'язків особи. Система конституційних прав і свобод людини і громадянина в Україні. Конституційні обов'язки людини і громадянина в Україні. Гарантії реалізації прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Тема 8. Конституційні інститути безпосередньої демократії в Україні

Поняття народовладдя; основні форми народного волевиявлення. Вибори, як одна із основних форм народного волевиявлення в Україні. Принципи виборчого права. Конституційно-правове регулювання виборчої системи України. Референдум в системі інститутів безпосередньої демократії; поняття, основні види референдумів. Юридична відповідальність за порушення законодавства України про вибори та референдуми

Кредит 5. Конституційно-правовий інститут державної влади України**Тема 9-10. Конституційно-правовий інститут державної влади України.**

Орган державної влади, як засіб реалізації державної влади. Конституційні засади побудови і діяльності органів державної влади України. Принцип верховенства права. Принцип законності, який стосовно органів державної влади передбачає, що дозволено лише те, що визначене в законі. Принцип політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності. Принцип гласності і відкритості у діяльності державних органів. Система органів державної влади України, конституційно-правове регулювання.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		л	сем	с.р.
1	2	3	4	5
II СЕМЕСТР				
Кредит 1. Конституційне право: поняття, особливості, джерела				
Тема 1. Конституційне право як основа національного права	15	2	2	11
Тема 2. Джерела конституційного права	15	2	2	11
Усього:	30	4	4	22
Кредит 2. Конституція України — Основний Закон держави і суспільства				
Тема 3. Конституція України — Основний Закон держави і суспільства	15	2	2	11
Тема 4. Конституційний лад України	15	2	2	11
Усього:	30	4	4	22
Кредит 3. Правовий статус особи та громадянство в Україні				
Тема 5. Конституційні основи правового статусу особи в Україні	15	2	4	9
Тема 6. Громадянство України	15	2	4	9
Усього:	30	4	8	18
Кредит 4. Конституційні обов'язки людини і громадянина в Україні				
Тема 7. Конституційні права, свободи та обов'язки	15	2	4	9

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		л	сем	с.р.
1	2	3	4	5
людини і громадянина в Україні				
Тема 8. Конституційні інститути безпосередньої демократії в Україні	15	2	4	9
Усього:	30	4	8	18
Кредит 5. Конституційно-правовий інститут державної влади України				
Тема 9-10. Конституційно-правовий інститут державної влади України	30	4	6	20
Усього:	30	4	6	20
Усього годин за курс:	150	20	30	100

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Кредит 1. Конституційне право: поняття, особливості, джерела	
1.	Тема 1. Конституційне право як основа національного права	2
2.	Тема 2. Джерела конституційного права	2
	Кредит 2. Конституція України — Основний Закон держави і суспільства	
3.	Тема 3. Конституція України — Основний Закон держави і суспільства	2
4.	Тема 4. Конституційний лад України	2
	Кредит 3. Правовий статус особи та громадянство в Україні	
5.	Тема 5. Конституційні основи правового статусу особи в Україні	2
6.	Тема 6. Громадянство України	2
	Кредит 4. Конституційні обов'язки людини і громадянина в Україні	
7.	Тема 7. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні	2
8.	Тема 8. Конституційні інститути безпосередньої демократії в Україні	2
	Кредит 5. Конституційно-правовий інститут державної влади України	
9.	Тема 9-10. Конституційно-правовий інститут державної влади України	4
	Усього	20

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Кредит 1. Конституційне право: поняття, особливості, джерела	
1.	Тема 1. Конституційне право як основа національного права	2
2.	Тема 2. Джерела конституційного права	2
	Кредит 2. Конституція України — Основний Закон держави і суспільства	
3.	Тема 3. Конституція України — Основний Закон держави і суспільства	2
4.	Тема 4. Конституційний лад України	2
	Кредит 3. Правовий статус особи та громадянство в Україні	
5.	Тема 5. Конституційні основи правового статусу особи в Україні	4
6.	Тема 6. Громадянство України	4
	Кредит 4. Конституційні обов'язки людини і громадянина в Україні	
7.	Тема 7. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні	4
8.	Тема 8. Конституційні інститути безпосередньої демократії в Україні	4
	Кредит 5. Конституційно-правовий інститут державної влади України	

9.	Тема 9-10. Конституційно-правовий інститут державної влади України	6
	Усього	30

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Конституційне право: поняття, особливості, джерела		
1.	Тема 1. Конституційне право як основа національного права	11
2.	Тема 2. Джерела конституційного права	11
Кредит 2. Конституція України — Основний Закон держави і суспільства		
3.	Тема 3. Конституція України — Основний Закон держави і суспільства	11
4.	Тема 4. Конституційний лад України	11
Кредит 3. Правовий статус особи та громадянство в Україні		
5.	Тема 5. Конституційні основи правового статусу особи в Україні	9
6.	Тема 6. Громадянство України	9
Кредит 4. Конституційні обов'язки людини і громадянина в Україні		
7.	Тема 7. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні	9
8.	Тема 8. Конституційні інститути безпосередньої демократії в Україні	9
Кредит 5. Конституційно-правовий інститут державної влади України		
9.	Тема 9-10. Конституційно-правовий інститут державної влади України	20
	Усього	100

8. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Підготовка індивідуального науково-дослідного завдання:

Загальні вимоги до виконання індивідуального завдання:

1) Завдання друкується на одній стороні білого паперу формату А4 14-тим шрифтом з полутонним інтервалом. Поля при друкуванні тексту: ліве – 3 мм, праве - 1 мм, верхнє та нижнє - 20 мм.

2) Структура індивідуального завдання:

- титульна сторінка;
- зміст;
- основна частина;
- список використаних джерел;
- додатки (за наявності).

3) За змістом індивідуальне завдання має складатися з трьох розділів.

4) Обсяг індивідуального завдання не повинен перевищувати 30 сторінок (не враховуючи додатків).

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за якісно виконане індивідуальне науково-дослідне завдання складає 20 балів.

За структурними складовими індивідуального завдання бали розподіляються таким чином:

- теоретична частина – 3 бали (по одному балу за кожен складову теоретичної частини);
- аналітична частина – 8 балів, з них:
 - методика з розвитку та сучасного стану – 2 бали;
- обґрунтованість висновків – 3 бали;
- оформлення з дотриманням вимог, що висуваються, та логічність викладення матеріалу – 2 бали;
- захист індивідуального завдання – 2 бали.

9. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ECTS	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю

Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних завдань, уміння самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (КР, залік) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу модуля.

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Студенту виставляється відмінно. Знання студента є глибокими, міцними, системними. Студент вміє аргументовано висловлює свої думки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі, має тверді методичні навички для якісного проведення заняття із загальновійськової підготовки.

Студенту виставляється дуже добре. Студент володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, робити висновки, самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, має достатні методичні навички для якісного проведення заняття із загальновійськової підготовки.

Студенту виставляється добре. Студент володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, робити висновки, виправляти допущені помилки. Має певні методичні навички, що не потребують контролю викладача під час проведення заняття.

Студенту виставляється достатньо. Студент відтворює основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, виконує завдання за зразком.

Студенту виставляється мінімальний задовільно. Студент володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно, має початкові уявлення про предмет, недостатньо тверді методичні навички, що потребує контролю з боку викладача під час проведення заняття.

Оцінка за виконання індивідуального науково-дослідного завдання, завдань самостійної роботи виставляється з урахуванням таких параметрів:

Кількість балів у кінці **семестру** повинна складати від 200 до 400 балів (за 4 кредити), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Відповідний **розподіл балів, які отримують студенти** за 4 крд.

Поточне оцінювання та самостійна робота				КР	Накопичувальні бали/ Сума
Кр.1	Кр.2	Кр.3	Кр.4	25	400
100	100	100	100		

***Примітка.** Коефіцієнт для іспиту – 0,6. Іспит оцінюється в 40 б.

10. Засоби діагностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи (зокрема есе, реферати), презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи.

Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінювання.

11. Методи навчання

Дисципліна передбачає використання традиційних, активних та інтерактивних методів навчання (дебати, мозковий штурм, лекції з використанням інтерактиву, методи оцінювання і самооцінювання, планування та інші).

З-поміж традиційних методів використовуються:

- 1). Пояснювально-ілюстративний метод – студенти отримують знання на лекції, з навчальної або методичної літератури в "готовому" вигляді. Сприймаючи й осмислюючи факти, оцінки, висновки, студенти залишаються в рамках репродуктивного (відтворюючого) мислення. Застосовується для передачі великого масиву інформації.
- 2). Метод проблемного викладу – використовуючи різноманітні джерела й засоби, викладач, перш ніж викладати матеріал, ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, а потім, розкриваючи систему доказів, порівнюючи точки зору, різні підходи, показує спосіб рішення поставленого завдання.
- 3). Частково-пошуковий, або евристичний, метод – організація активного пошуку рішення висунутих у навчанні (або самостійно сформульованих) пізнавальних завдань або під керівництвом педагога, або на основі евристичних програм і вказівок. Процес мислення набуває продуктивного характеру, але при цьому поетапно направляється й контролюється викладачем або самими студентами на основі роботи над програмами і навчальними посібниками. Найчастіше застосовується на семінарах.
- 4). Дослідницький метод – після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань і короткого усного або письмового інструктажу студенти самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й вимірювання й виконують інші дії пошукового характеру. Ініціатива, самостійність, творчий пошук проявляються в дослідницькій діяльності найбільше повно.

Серед активних методів використовуються такі:

- 1). Практичні вправи, у процесі виконання яких студенти моделюють свої дії у різних навчальних і виховних ситуаціях майбутньої професійної діяльності;
- 2). Аналіз конкретних ситуацій як індивідуально, так і в малих навчальних групах (6-8 осіб), у ході розбору яких студенти не тільки вчаться формулювати проблеми й ухвалювати рішення щодо них, але й виробляють ряд важливих навичок в області міжособистісної комунікації, групової роботи й лідерства;
- 3). Робота в малих навчальних групах, у ході якої студенти виконують практичні вправи, розбирають конкретні ситуації, готують групові проекти й беруть участь у ділових іграх; така робота допомагає студентам освоювати рольову поведінку, учитися ефективному спілкуванню й обміну досвідом, виробляти лідерські якості.

Крім того вивчення курсу базується на використанні комунікативних методів, що охоплюють методи й процедури контакту студента з безпосереднім джерелом знань (викладачем методики, вчителем етики, керівником педпрактики та ін.).

Комунікативні методи поділяються на пасивні й активні: у перших провідна роль належить викладачеві методики, вчителю етики (студент лише фіксує зміст лекції, протоколює дії вчителя й учнів тощо); в активних методах ініціатива належить студентові, який активно контактує з викладачем методики, вчителем етики (активні методи поділяються на групові (мозковий штурм, круглий стіл, ділові ігри) та індивідуальні методи (інтерв'ювання, вільний діалог, експертні ігри)).

Активно використовуються текстологічні методи, що включають методи набуття знань із фахових документів (навчальних планів і програм, методичних листів МОН України

тощо) і фахової літератури (монографій, підручників, навчальних посібників, методичних рекомендацій, науково-методичних статей тощо).

12. Рекомендована література

Базова

1. Адміністративно-територіальний устрій України: довідник / Державне підприємство «Державний картографо-геодезичний фонд України» ДП «Укркартгеофонд» / А. І. Жежера (авт.-упоряд). К., 2015. 798 с.
2. Бабич П. В. Державна виконавча влада в Україні: формування та функціонування / П. В. Бабич, Л. Ф. Биков, М. Борисенко, Г. М. Буянкіна, О. А. Воронько; Українська академія державного управління при Президентові України; Центр досліджень адміністративної реформи. К., 2017. 310 с.
3. Басига Ю.М. Вибори президента: український та зарубіжний досвід: навч.посіб./Ю.М.Басига, М.М.Палінчак, Д.М.Белов. Ужгород, Ліра, 2013.
4. Білак (Тесленко) М. Президент України як гарант Конституції України / М. Білак (Тесленко) // Право України. 2017. №11. С. 11-17.
5. Белов Д. М. Конституційно-правове регулювання інституту президента в Україні та Франції / Д.М.Белов, Ю. М. Басига. Ужгород: Ліра, 2017. 216 с.
6. Виконавча влада в Україні: навчальний посібник / Н. Р. Нижник (заг. ред.); Українська академія держ. управління при Президентові України. - К.: Видавництво УДЦУ, 2002. 127 с.
7. Горбунова Л. М. Принцип законності у нормотворчій діяльності органів виконавчої влади: монографія / Л.М.Горбунова. К.: Юрінком Інтер, 2008. 240 с.
8. Зозуля О. І. Секретаріат Президента України: нормативно-правові засади організації та діяльності: монографія / О.І.Зозуля; О.В.Марцеляк (ред.). Х.: Харків юридичний, 2008.
9. Кобрин В.С. Проблеми реформування конституційно-правового статусу Прем'єр-міністра України [Текст] / В.С.Кобрин // Бюлетень Міністерства юстиції України: Офіційне видання. 2019. №7. С.49-56.
10. Коваленко А. А. Розвиток виконавчої влади в Україні на сучасному етапі: теорія і практика / А. А. Коваленко; Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. К., 2002. 509 с.
11. Конституції і конституційні акти України. Історія і сучасність / упоряд. І. О. Кресіна; відп. ред. Ю. С. Шемшученко. 2-е вид., змін. і доп. К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2006. 310 с. (До 10-річчя Конституції України).
12. Конституційне право України: Навч. посібн. Для підготовки до іспитів. К. : «Центр учбової літератури», 2013. 218 с.
13. Конституційне право України: підруч. для студ. вищих навч. закладів / Л. К. Байрачна, В. С. Журавський, В. П. Колісник [та ін.]; за ред. Ю. М. Тодики, В. С. Журавського. К. : Ін Юре, 2002. 544 с.
14. Конституційне право України: підручн. / Л.К. Байрачна, Ю.Г. Барабаш, Ф.В. Веніславський [та ін.]; за ред. В.П. Колісника та Ю.Г. Барабаша. Х.: Право, 2008. 416 с.
15. Конституційне право України: підручник / В. Ф. Погорілко, О. Ф. Фрицький, О. В. Городецький [та ін.] ; за ред. В. Ф. Погорілка. К. Наук. думка, 1999. 734 с.
16. Конституційне право України [Текст]: посіб. для підготов. до іспиту / [Ю. Г. Барабаш та ін.] ; за заг. ред. Ю. Г. Барабаша. Х. : Право, 2012. 303 с.
17. Конституційне право України. Посібник для підготовки до іспиту / за заг. ред. Ю.Г. Барабаша. Х.: Право, 2012. 304с.
18. Кравченко В.В. Конституційне право України: навч. посібн. Вид. 6-те, випр. та доповн. К.: Атіка, 2009. 608 с.
19. Малишко М. І. Конституційні основи територіального устрою України / М. І. Малишко; Українська наукова асоціація; Міжнародна академія інформатизації. К., 2002. 52 с.

- 20.Марченко В. В. Конституційно-правовий статус уряду в країнах ЄС (на прикладі Франції, Федеративної Республіки Німеччини, Іспанії). К.: Правова єдність, 2010. 216 с.
- 21.Монтеск'є Ш.-Л. О духе законів / Шарль Луи Монтеск'є; сост., пер. и коммент. прим. автора А. В. Матешук. М. : Мысль, 1999. 672 с.
22. Носенко О.В. Особливості конституційно-правового розвитку Автономної Республіки Крим на сучасному етапі державотворення [Текст] / О. В. Носенко // Бюлетень Міністерства юстиції України: Офіційне видання. 2012. №8. С.28-33.
23. Павленко Р. М. Парламентська відповідальність уряду: світовий та український досвід / Р. М. Павленко. К.: Академія, 2002. 253 с.
24. Повар П.О. Нормативно-правове регулювання утворення, реорганізації та ліквідації центральних органів виконавчої влади: загальна характеристика (теоретичні аспекти) [Текст] / П.О.Повар // Вісник господарського судочинства: Офіційний друкований орган Вищого Господарського Суду України. 2012. №4. С.65-73.
25. Проценко Т.О. Органи виконавчої влади в регіонах України: шляхи вдосконалення/Т.О.Проценко; ДПА України; Академія держ. податкової служби України. Ірпінь, 2002. 238 с.
- 26.Совгіря О.В. Шукліна Н.Г. Конституційне право України. Повний курс: навч. посібник. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Юрінком Інтер, 2012. 544 с.
27. Совгіря О.В. Парламентська відповідальність Кабінету Міністрів України: теоретичні та практичні аспекти [Текст] / О.В.Совгіря // Адвокат. 2012. №12. С.28-35.
28. Сушинський О.І. Місцеві державні адміністрації в Україні: концептуальний політологічно-правовий аспект: монографія / О. І. Сушинський. Львів: Світ, 2002. 96 с.
- 29.Фрицький О. Ф. Конституційне право України : підручник / О. Ф. Фрицький. 2-ге Територіальна організація влади в Україні: Статус і повноваження місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування / А. П. Заєць (ред.), О. М. Семьоркіна (уклад.). К. : Ін Юре, 2002. 928 с.
- 30.Фрицький О. Ф. Конституційне право України: підручник / О. Ф. Фрицький. К.: Юрінком Інтер, 2002. 536 с.
- 31.Фрицький О. Ф. Конституційне право України : підручник / О. Ф. Фрицький. 2-ге вид., перероб. та доп. К. : Юрінком Інтер, 2004. 510 с. 32.Фрицький Ю. О. Державна влада в Україні: становлення, організація, функціонування: монографія / Ю. О. Фрицький. Д.: Дніпропетр. держ. ун-т внут.справ : Ліра ЛТД, 2006. 360 с.
- 33.Шаповал В. М. Поняття держави і суверенітету в конституційному праві / В.М.Шаповал // Вісник Конституційного Суду України. 2003. № 1. С. 70–83.
- 34.Шаповал В. М. Сучасний конституціоналізм / В. М. Шаповал. К. Салком: Юрінком Інтер, 2005. 560 с.
- 35.Шемшученко Ю. Теоретичні проблеми організації державної влади в Україні / Ю. Шемшученко // Проблеми сучасного українського конституціоналізму: зб. наук. пр. (На пошану першого Голови Конституційного Суду України, проф. Леоніда Юзькова) / заг. ред. А. Стрижака, В. Тація; упоряд.: В. Бринцев, В. Кампо, П. Стецюк. К.: ЛОГОС, 2008. С. 67–72.
- 36.Шляхтун П.П. Конституційне право України : підруч. / П.П. Шляхтун. К.: Освіта України, 2010. 592 с.
- 37.Яцуба В.Г. Адміністративно-територіальний устрій України. Шляхи реформування / В.Г. Яцуба, В.А. Яцюк, О.Я. Матвіїшин, Ю.О. Карпінський, В.С.Куйбіда. К., 2007. 366 с.

Допоміжна

1. Актуальні проблеми конституційного права України [текст]: підручник/за заг. ред. проф. Олійника А.Ю. К.: «Центр учбової літератури», 2013. 554 с.
2. Веніславський Ф.В. Конституційне право України в схемах і таблицях: навч. посіб. для студ. юрид. вузів та ф-тів / Ф.В.Веніславський. Х.: Право, 2014. 376 с.
3. Конституційне судочинство в Україні: законодавство та практика застосування: Навчальний посібник / За станом на 1 червня 2002 р. (Серія «Реформа судів України»). Харків: Консум, 2002. 832 с.

4. Конституція України в судових рішеннях / М. П. Орзіх, А. А. Єзеров, Д. С. Терлецький. К.: Юрінком Інтер, 2011. 432 с.
5. Кравченко В. В. Конституційне право України. Навчальний посібник. К.: Атіка, 2000. 320 с.
6. Лінецький С. В. Метаморфози державного режиму України (політикоправовий аналіз). К.: Атіка, 2003. 168 с.
7. Лисенков С. Л. Основи конституційного процесуального права України. Навчальний посібник. К.: «Юрисконсульт», 2007. 270 с.
8. Совгіря О. В., Шукліна Н. Г. Конституційне право України. Повний курс: навч. посіб. / О. В. Совгіря, Н. Г. Шукліна. 2-ге вид., перероб. і допов. К.: Юрінком Інтер, 2012. 544 с.
9. Тодика Ю. М. Конституційно-правовий статус іноземців і біженців в Україні: Навчальний посібник. Х.: Факт, 1999. 104 с.
10. Тодика Ю. М. Тлумачення Конституції і законів України: теорія та практика: Монографія. Х.: Факт, 2001. 328 с.
11. Тодика Ю. М. Конституція України: проблеми теорії і практики: Монографія. Х.: Факт, 2000. 608 с.
12. Цоклан В. І., Федоренко В. Л. Система сучасних джерел конституційного права України: Монографія / За ред. В. Л. Федоренка. К.: ЛіраК. 2009. 400 с.
13. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні: підручник / І. І. Бодрова, С. В. Бондирев, В. О. Величко та ін.; за заг. ред. С. Г. Серьогіної. 2-ге вид., переробл. та допов. Х.: Право, 2013. 360 с.
14. Біленчук П. Д., Кравченко В. В., Підмогильний М. В. Місцеве саморядування в Україні (муніципальне право). Навчальний посібник. К.: Атіка, 2000. 304 с.
15. Любченко П. М. Муніципальне право України.: навч. посіб. / П. М. Любченко. Харків: Видавництво «ФІНН», 2012. 496 с.
16. Муніципальне право України: Підручник. К.: Юрінком Інтер, 2001. 352 с.
17. Любченко П. М. Компетенція суб'єктів місцевого самоврядування. – Харків: ООО «Модель всесвіту», 2001. 224 с.
18. Онупрієнко А. М. Місцеві органи влади в механізмі демократичної держави: теоретико-правовий аналіз: монографія / А. М. Онупрієнко. Х.: ПП «Торсінг», 2009. 300 с.

Основні нормативно-правові акти:

- Акт проголошення незалежності України. ВВР, 1990, №38, Ст.502. 2. Конституція України. ВВР. 1996. № 30. Ст. 141. 3.
- Декларація «Про державний суверенітет України». ВВР, 1990, №30, Ст.429. 4.
- Закон України «Про правонаступництво України», ВВР, 1991, №46, Ст.617.
- Закон України «Про міжнародні договори України». ВВР, 2004, №50, Ст. 504. 6.
- Закон України «Про громадянство України». ВВР, 2001, №13, Ст.65. 7. Закон України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» (ВВР), 2012, № 16, Ст.146 8.
- Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», ВВР, 2015, № 1, Ст.1. 9.
- Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства». ВВР, 2012, № 19-20, Ст.179. 10.
- Про Автономну Республіку Крим: Закон України від 17 березня 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. 1995. № 11. Ст. 69. 11.
- Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. // Відомості Верховної Ради України. 1997. № 25. Ст. 20 (з змінами та доповненнями).
- Про органи самоорганізації населення: Закон України від 11 липня 2001 року №2625 // Відомості Верховної Ради України. 2001. №48. Ст.254.
- Про основи містобудування: Закон України від 16 листоп. 1992 року // Відомості Верховної Ради України. 1992. № 52. Ст. 683. 14.
- Про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування: Закон України від 15 липня 1997 р. №452/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. 1997. №38. Ст.249.

Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23 грудня 1997 р. // Відомості Верховної Ради України. 1998. № 20. Ст. 99.

Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 № 794-VII // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 13, ст.222.

Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17 березня 2011 року № 166-V // Відомості Верховної Ради України. 2011. № 38. Ст. 385.

Про Конституційний Суд України: Закон України від 13 липня 2017 року № 2136-VIII // Відомості Верховної Ради України, 2017. № 35. Ст. 376. Про затвердження Конституції Автономної Республіки Крим // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, N 5-6, ст.43.

13. Інформаційні ресурси

1. Офіційний портал Верховної Ради України. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws>
2. Єдиний державний реєстр судових рішень. Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua>
3. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. Режим доступу: <https://minjust.gov.ua/ua>
4. Офіційний веб-сайт Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Режим доступу: <http://www.ombudsman.gov.ua>
5. Офіційний веб-сайт Конституційного суду України. Режим доступу: <http://www.ccu.gov.ua>
6. Урядовий портал. Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>
7. Офіс Генерального прокурора України. Режим доступу: <http://www.gp.gov.ua>
8. Офіційний веб-сайт Вищої ради правосуддя. Режим доступу: <http://www.vru.gov.ua>
9. Український портал практики Європейського суду з прав людини. Режим доступу: <http://eurocourt.in.ua>
10. Офіс Ради Європи в Україні. Містить український переклад угод та конвенцій, які уклалися Радою Європи. Містить посилання на європейські бази даних. Режим доступу: <http://www.coe.kiev.ua>